

Bruselj, 28. november 2022
(OR. en)

15361/22

JEUN 180
SOC 655
EDUC 409
GENDER 195
DIGIT 225

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Zadeva:	Sklepi Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o spodbujanju medgeneracijske razsežnosti na področju mladine za krepitev dialoga in socialne kohezije

V prilogi vam pošiljamo navedene sklepe, ki jih je Svet (izobraževanje, mladina, kultura in šport) odobril na seji 28. in 29. novembra 2022.

Sklepi Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o spodbujanju medgeneracijske razsežnosti na področju mladine za krepitev dialoga in socialne kohezije

SVET IN PREDSTAVNIKI VLAD DRŽAV ČLANIC, KI SO SE SESTALI V OKVIRU SVETA –
OB UPOŠTEVANJU NASLEDNJEGA:

1. Namen evropskega cilja mladih #3 z naslovom „Vključujoče družbe“ iz strategije EU za mlade je „zagotoviti več prostorov, priložnosti, virov in programov za spodbujanje dialoga¹ in socialne kohezije ter za boj proti diskriminaciji in segregaciji“, namen evropskega cilja mladih #4 z naslovom „Informacije in konstruktivni dialog“ pa zagotoviti, da mladi sodelujejo v participativnem in konstruktivnem dialogu.
2. V okviru evropskega leta mladih (2022) se na podlagi obstoječih možnosti na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni priznava, da je treba mlade opolnomočiti, jim izrehati priznanje, jih podpirati in sodelovati z njimi, ter tako zagotoviti, da se njihovi interesi in potrebe ustrezno upoštevajo v političnih ukrepih na vseh področjih politike². Medgeneracijska razsežnost mladinskih politik je ključna za doseganje ciljev evropskega leta mladih in zagotavljanje, da se bo njegova zapuščina ohranila v obliki socialne kohezije.

¹ Za namene teh sklepov Sveta „dialog“ pomeni „medgeneracijski dialog“.

² Sklep (EU) 2021/2316 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. decembra 2021 o evropskem letu mladih (2022), UL L 462/1.

3. Mladinsko delo lahko med drugim prispeva k vključevanju mladih, ki prihajajo iz raznolikih okolij in živijo v različnih življenjskih razmerah, vključno z mladimi z manj priložnostmi, v raznovrstne medgeneracijske projekte in dejavnosti ter je lahko dragocen instrument tako za spodbujanje medgeneracijskega dialoga, solidarnosti in pravičnosti kot za vzpostavljanje pozitivnih odnosov med ljudmi različnih generacij.
4. Mladinski sveti, mladinske organizacije, strukture mladinskega dela, mladinske mreže in neformalne skupine mladih imajo lahko pomembno vlogo pri spodbujanju medgeneracijskega dialoga, pravičnosti in solidarnosti. S strokovnim znanjem in izkušnjami mladih³ ustvarjajo prostor za eksperimentiranje in lahko prispevajo k odkrivanju inovativnih rešitev in načinov medgeneracijskega sodelovanja.
5. Pandemija COVID-19 in vojna agresija Rusije v Ukrajini, ki je leta 2022 povzročila doslej največji prihod ukrajinskih beguncev v Evropo, sta pokazali, da imajo prostovoljci vseh starosti pomembno vlogo v družbah, kar zadeva spodbujanje družbene odpornosti v kriznih razmerah. Mladi so v državah članicah s svojo prostovoljno dejavnostjo med pandemijo in v času prihoda beguncev dokazali, da lahko spodbujajo medgeneracijsko solidarnost in tkanje medgeneracijskih vezi med mladimi in drugimi starostnimi skupinami⁴.
6. Medgeneracijsko prostovoljstvo povezuje mlade in starejše v smotrnih in vzajemno koristnih dejavnostih, programih in projektih, ki spodbujajo solidarnost, globlje razumevanje in spoštovanje med generacijami ter prispevajo k oblikovanju bolj povezanih skupnosti.

³ Strokovno znanje mladih pomeni uvid mladih v to, kar po njihovih izkušnjah dobro deluje.

⁴ Odgovori držav članic v redno posodobljenih vprašalnikih o ukrepih, ki so jih države članice sprejele med pandemijo COVID-19 na področju izobraževanja in mladih v okviru hrvaškega, nemškega, portugalskega in slovenskega predsedovanja.

7. Digitalni razkorak kaže na dolgoletno neenakost pri razvijanju spretnosti in zagotavljanju dostopa do novih tehnologij. Zelena knjiga o staranju, ki jo je pripravila Komisija, priznava, da „naložbe v digitalna znanja in spretnosti, razvoj skupnosti ter medgeneracijsko kohezijo lahko preprečijo poslabšanje duševnega zdravja in dobrega počutja ter zmanjšajo neenakosti“⁵. Izmenjava digitalnih spretnosti in znanja je področje, na katerem imajo lahko mladi vodilno vlogo in lahko pomagajo okrepiti občutek medgeneracijske povezanosti s starejšimi⁶.
8. Programi in pobude EU, kot so Erasmus+, Evropska solidarnostna enota, mladinski dialog EU, evropsko leto mladih 2022, Konferenca o prihodnosti Evrope, Novi evropski Bauhaus, evropski strukturni in investicijski skladi, vključno s pobudo ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve) v okviru Evropskega socialnega sklada plus in Instrumenta Evropske unije za okrevanje (NextGenerationEU), bi lahko bili dragoceni instrumenti za spodbujanje medgeneracijskega dialoga in solidarnosti na področju mladine na lokalni, regionalni, nacionalni in evropski ravni. Projekti, ki temeljijo na prostovoljstvu in solidarnostnih aktivnostih, so trden dokaz, da so mladi med drugim zavezani dejavnemu sodelovanju v medgeneracijskem dialogu in solidarnosti.

⁵ Zelena knjiga Komisije o staranju: Spodbujanje solidarnosti in odgovornosti med generacijami, COM(2021) 50 final, UL C 50, 27.1.2021, str. 21.

⁶ Posebna reportaža Euractiv *Golden years: Opportunities for Europe's ageing population* (Zlata leta: priložnosti za starajoče se prebivalstvo v Evropi) z dne 22. junija 2022, ki se sklicuje na poročilo Edwards Lifesciences *Unifying Generations: Building the Pathway to Intergenerational Solidarity* (Združevanje generacij: pot do medgeneracijske solidarnosti) z dne 21. junija 2022.

9. Izredno pomembno je na vseh ravneh spodbujati medgeneracijsko pravičnost z mladinskimi politikami⁷, zlasti na podeželskih, oddaljenih, obrobni, manj razvitih območjih in v najbolj oddaljenih regijah. Zmanjševanje deleža mlajših generacij v več državah članicah⁸ in „beg možganov“ predstavljata resen izziv za številne od teh skupnosti, zato je za zagotavljanje kohezije ključno usmerjati več pozornosti v medgeneracijsko pravičnost z oblikovanjem podpornih mladinskih politik⁹.
10. Pri spodbujanju medgeneracijske razsežnosti v mladinskih politikah in ponudbe mladinskega dela je treba zagotoviti enakost spolov¹⁰. Za to si bodo morale prizadevati ne le vlade, temveč tudi civilna družba, vključno z mladinskimi organizacijami, mladinskimi voditelji, mladinskimi delavci, mediji in zasebnim sektorjem.
11. Mladinski dialog EU kot največji participativni mehanizem za mlade v EU skupaj s sistemom soupravljanja Sveta Evrope zagotavlja prostor za pojmovanje medgeneracijskega dialoga kot procesa, znotraj katerega imajo ljudje različnih starosti možnosti za skupen razmislek in soustvarjanje. Na konferenci EU o mladih, ki je potekala od 11. do 13. julija 2022 v Pragi, so mladi izrazili mnenje, da medgeneracijski dialog ne bi smel nadomestiti neposrednega mladinskega dialoga z oblikovalci politik, temveč bi moral potekati vzporedno z njim –

⁷ Mladinske politike so politike, ki vplivajo na življenje mladih in katerih sestavni del sta izboljšanje njihovih življenjskih razmer in priložnosti ter podpora enakim možnostim za njihovo sodelovanje v gospodarskem, socialnem in političnem življenju.

⁸ *UNECE Policy Brief on Ageing No. 18* (Politični pregled UN/ECE na področju staranja št. 18), marec 2017.

⁹ Podporne mladinske politike temeljijo na oceni potreb mladih in obravnavajo različne vidike javnih politik, ki niso zajeti v splošnejših političnih dokumentih, na primer dobrobit, duševno zdravje, stanovanjske razmere, dostop do infrastrukture ali storitev itd.

¹⁰ Strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025 zagotavlja okvir za delo Evropske komisije na področju enakosti spolov ter določa cilje politike in ključne ukrepe za obdobje 2020–2025. Sporočilo Komisije, COM(2020) 152 final.

MENIJO NASLEDNJE:

12. Treba je spodbujati dialog tako med mladimi kot med mladimi in starejšimi generacijami. Koristi združevanja izkušenj in kompetenc različnih generacij so velike in prispevajo k oblikovanju miroljubnih in kohezivnih družb, ki temeljijo na medsebojnem spoštovanju, sočutju, solidarnosti in razumevanju potreb vseh starostnih skupin.
13. S sodelovanjem v medgeneracijskem dialogu in medgeneracijskih solidarnostnih projektih, vključno s prostovoljskimi dejavnostmi, lahko mladi pridobijo prečne kompetence in socialne spretnosti, ki jih lahko uporabijo na drugih življenjskih področjih. Dejavno sodelovanje različnih generacij v medgeneracijskem dialogu prispeva k razvijanju medosebnih spretnosti in vzajemne prilagodljivosti ter krepitvi socialne odpornosti in dobrobiti s socialnim vključevanjem, vzpostavljanjem socialnih stikov in preprečevanjem socialne osamitve.
14. Spodbujanje medgeneracijske pravičnosti s celostnim in v prihodnost usmerjenim pristopom k razvoju mladinskih politik prispeva k socialni koheziji. Oblikovalci politik, ki jih podpirajo raziskovalci, mladinski delavci, mladinske organizacije, drugi strokovnjaki¹¹ in drugi zadevni deležniki, bi morali pokazati močno politično zavezanost odpravljanju neenakosti med različnimi generacijami in tudi znotraj njih ter reševanju medgeneracijskih izzivov. Imeti bi morali dostop do obstoječih nacionalnih ali evropskih podatkov in dokazov, razčlenjenih po starosti, za spremljanje neenakosti med mladimi, ki prihajajo iz raznolikih okolij in živijo v različnih življenjskih razmerah, ter med starostnimi skupinami.

¹¹ Za namene teh sklepov Sveta „drugi strokovnjak“ pomeni osebo, ki glede na določen nacionalni kontekst ponavadi velja za mentorja, izobraževalca, akademika, inštruktorja ali trenerja, ki oblikovalcem politik, mladinskim delavcem in prostovoljcem, ki delajo na področju mladine, nudi usposabljanje ali izobraževanje, da bi se lahko naučili spretnosti, ki jih potrebujejo pri svojem delu ali dejavnostih.

15. Oblikovalci politik, mladinske organizacije, vključno z lokalnimi mladinskimi sveti, mladi, mladinski delavci, mladinski voditelji, raziskovalci, izobraževalci in drugi zadevni deležniki bi morali, kjer je to ustrezno, razmisliti o dodatnih ukrepih in inovativnih pristopih, ki bi lahko združevali mlade z drugimi starostnimi skupinami v postopkih odločanja.
16. Treba je spoštovati raznovrstnost generacij v smislu različnih značilnosti posameznikov in skupine, vključno z duševnimi in telesnimi sposobnostmi ter socialno-ekonomskimi razmerami, in njihove identitete, da bi imele vse generacije enake možnosti za polno in učinkovito sodelovanje v medgeneracijskem dialogu na vseh ravneh odločanja, ki vplivajo na njihovo osebno, poklicno in socialno življenje.
17. Treba je podpirati plačane in prostovoljne mladinske delavce pri spodbujanju in izvajanju medgeneracijske razsežnosti njihovega dela. Izobraževanje in usposabljanje plačanih in prostovoljnih mladinskih delavcev na področju medgeneracijske razsežnosti bi bilo treba po potrebi prilagoditi za spodbujanje medgeneracijske solidarnosti in pravičnosti pri zagotavljanju mladinskega dela in prostovoljskih dejavnostih.
18. Preučiti bi bilo treba vključevanje raziskovalcev v razvoj dolgoročnih strukturnih ukrepov za spodbujanje medgeneracijske solidarnosti in enakopravnosti, na primer z zagotavljanjem kazalnikov medgeneracijske pravičnosti ali rednimi raziskovalnimi publikacijami s področja medgeneracijske pravičnosti.

19. Inovativne pobude za medgeneracijski dialog o razvoju digitalnih spretnosti lahko mlade Evropejce spodbudijo, da omogočijo lažje vključevanje vrstnikov in starejših v digitalni prehod. Tovrstne pobude, katerih cilj je opolnomočiti skupnosti, da okrepijo svoje spretnosti digitalne pismenosti, lahko pomagajo premagovati osamljenost članov skupnosti, prispevajo k njihovi dobrobiti in povečajo njihovo socialno vključenost ter tako pomagajo graditi kohezivne skupnosti.
20. Koncept trajnostnega razvoja, kot je naveden v ciljih Združenih narodov za trajnostni razvoj, in potreba po okrepitvi njegove socialne razsežnosti vključujeta dejavno sodelovanje državljanov vseh starosti pri oblikovanju varnih, vključujočih in kohezivnih skupnosti. Družbeno priznavanje različnih potreb in odgovornosti, ki jih imajo različne starostne skupine, se lahko okrepi z dogodki in prostovoljskimi dejavnostmi, ki združujejo predstavnike različnih starostnih skupin, s tem pa bi mlajše in starejše generacije imele priložnost za interakcijo in izmenjavo mnenj o temah, povezanih s trajnostno Evropo.
21. Razumevanje generacijske raznolikosti močno vpliva na krepitev zmogljivosti za oblikovanje zdravih medgeneracijskih odnosov in socialne kohezije. Za spodbujanje dialoga med mlajšimi in starejšimi generacijami bi bilo treba tudi otrokom omogočiti, da sodelujejo v medgeneracijskem dialogu, da bi se ustvarila skupna izkušnja konstruktivnega dialoga, hkrati pa tudi razvijalo medsebojno spoštovanje in sočutje že od zgodnjega otroštva.

POZIVAJO DRŽAVE ČLANICE NA VSEH USTREZNIH RAVNEH, NAJ:

22. poskrbijo za ozaveščanje oblikovalcev politik o medgeneracijski pravičnosti ter jim posredujejo dokaze, informacije, podatke in druge ustrezne vire, ki so pri oblikovanju politik potrebni za krepitev enakosti, ne glede na starost;
23. preučijo možnosti, da se v strategije in politike na področju mladih po potrebi vključijo cilji in ukrepi, ki odražajo medgeneracijsko razsežnost. Te cilje in ukrepe bi bilo treba razviti na podlagi znanja, dokazov in dobrih praks ter ob posvetovanju z različnimi skupinami mladih, organizacijami, ki jih zastopajo, in drugimi zadevnimi deležniki za doseganje bolj odzivnih in tako bolj vključujočih rezultatov politik;
24. v tesnem sodelovanju z mladinskimi organizacijami, mladinskimi sveti ter lokalnimi, regionalnimi in nacionalnimi organi in skupnostmi spodbujajo in omogočajo posvetovanje z mladimi ter njihovo aktivno in smotrno sodelovanje v razvoju, izvajanju in vrednotenju medgeneracijske razsežnosti vseh mladinskih politik;
25. olajšajo ustvarjanje priložnosti in dostopnih prostorov za mlade, da se vključijo v smotrni medgeneracijski dialog v postopkih javnega odločanja na vseh področjih politike, ki vplivajo na njihovo življenje in dobrobit, in sicer z izvajanjem ciljno usmerjenih ukrepov, ki omogočajo vključevanje predvsem mladih z manj priložnostmi in premalo zastopanih skupin mladih;
26. preučijo načine za zagotavljanje prostora za povezovanje oblikovalcev politik, raziskovalcev, mladinskih delavcev in mladih, da bi skupaj lahko razvili orodja za medgeneracijski dialog, kot so nabori orodij za medgeneracijski dialog, ter olajšajo enak dostop do informacij o tem, kako se lahko mladim prisluhne v okviru priložnosti medgeneracijskega dialoga;

27. izkoristijo priložnosti, ki jih zagotavljajo programi Evropske solidarnostne enote in Erasmus+ za podporo razvoju in izvajanju strategij za krepitev zmogljivosti mladinskih organizacij in mladih, ki prispevajo k razvoju prostovoljstva v skupnosti z vzpostavljanjem partnerstev, ki odražajo raznolikost celotne skupnosti in potrebe različnih generacij;
28. preučijo možnosti, znotraj katerih obstoječi in na kompetencah temelječi okviri¹² za formalno in neformalno izobraževanje, učenje in usposabljanje na področju mladih pomagajo odražati medgeneracijsko razsežnost v dejavnostih mladinskega dela.

POZIVAJO DRŽAVE ČLANICE IN EVROPSKO KOMISIJO, NAJ V OKVIRU SVOJIH PRISTOJNOSTI IN NA USTREZNIH RAVNEH TER OB UPOŠTEVANJU NAČELA SUBSIDIARNOSTI:

29. preučijo uporabo obstoječih smernic, nabora orodij¹³ in mehanizmov, kot so državljanski forumi¹⁴, da bi se spodbujalo vključevanje mladinske razsežnosti v sektorske politike in s tem izboljšala skladnost politik za zagotavljanje politik in storitev, ki bolje odgovarjajo potrebam mladih;

¹² Svet Evrope, Priporočilo Odbora ministrov CM/Rec(2017) državam članicam o mladinskem delu.

¹³ OECD (2020), *Governance for Youth, Trust and Intergenerational Justice: Fit for All Generations?* (Upravljanje za mlade, zaupanje in medgeneracijska pravičnost: je primerno za vse generacije?), OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing, Pariz; oziroma *United Nations Youth Strategy, youth marker methodology, Youth 2030 Working with and for young people* (Strategija Združenih narodov za mlade, metodologija kazalnikov za mlade, Strategija za mlade 2030: delo z mladimi in za mlade).

¹⁴ Dok. COM(2022) 404 final: Državlanski forumi državljanom omogočajo, da skupaj razmišljajo o temah, ki so zanje pomembne. Evropski državljanski forumi so bili na primer eden od ključnih elementov Konferenca o prihodnosti Evrope. Tako kot na tej Konferenci bi bilo treba udeležence izbrati naključno. Vendar bi moral izbor odražati tudi raznolikost in demografijo Evrope. Mladi bi morali sestavljati tretjino udeleženk in udeležencev. Po potrebi bo v oceno učinka, v kateri bodo povzeti rezultati teh participativnih in posvetovalnih postopkov, vključeno „poročilo državljanov“. Če so vsi udeleženci mladi, bi to pomenilo „oceno učinka z vidika mladih“. Prvi od te nove generacije državljanskih forumov se bo začel v okviru govora o stanju v Uniji leta 2022.

30. še naprej uporabljajo obstoječe participativne mehanizme in platforme, kot so simulacije sej mladinskega parlamenta in politični dialog z oblikovalci politik na lokalni, nacionalni, regionalni in evropski ravni, za spodbujanje medgeneracijskega dialoga na vseh ravneh med mladimi in deležniki z mandatom za odločanje;
31. izkoristijo obstoječe mreže in orodja, med njimi mrežo Eurodesk in Evropski mladinski portal, ki sta namenjena spodbujanju uporabniku prijaznih informacij o različnih možnostih v EU za razvoj in izvajanje projektov in pobud, ki podpirajo medgeneracijski dialog, solidarnost in pravičnost;
32. za večjo socialno kohezijo v lokalnih skupnostih omogočijo lažjo izmenjavo dobrih praks, ki zajemajo skupno udeležbo mlajših in starejših državljanov v solidarnostnih aktivnostih ter načrtovanje v skupnosti, kot ga razvijajo programi, kot sta Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota, ter vseživljenjsko učenje z obstoječimi orodji in platformami EU;
33. organizirajo dejavnosti vzajemnega učenja, kot so seminarji, dejavnosti vzajemnega učenja ali druge ustrezne oblike sodelovanja med deležniki z različnih področij politike, mladimi in mladinskimi organizacijami pri spodbujanju medgeneracijskega dialoga, solidarnosti in pravičnosti;
34. podpirajo in preučijo možnosti za oblikovanje prostorov in pobud za mlade, kjer je to mogoče, in sicer v okviru obstoječega finančnega okvira in programov. Za krepitev socialne kohezije naj mladim omogočijo, da oblikujejo dejavnosti, ki spodbujajo medgeneracijski dialog, in v njih tudi sodelujejo.

POZIVAJO EVROPSKO KOMISIJO, NAJ V SKLADU Z NAČELOM SUBSIDIARNOSTI:

35. spodbuja sinergije med mladinsko politiko in drugimi politikami in programi, ki se nanašajo na mlade, da se dosežejo cilji strategije EU za mlade, vključno z evropskima ciljema mladih #3 z naslovom „Vključujoče družbe“ in #4 z naslovom „Informacije in konstruktivni dialog“, pri čemer naj cilji strategije EU za mlade vključujejo dialog in socialno kohezijo ter sodelovanje v spoštljivem in nenasilnem dialogu;
36. poudari vlogo koordinatorice EU za mlade pri ozaveščanju o nujnosti obravnavanja medgeneracijskih vidikov na vseh ustreznih področjih politike;
37. omogoči lažjo izmenjavo dobrih praks med državami članicami pri spodbujanju medgeneracijskega dialoga in solidarnosti z uporabo Evropskega mladinskega portala, portala Youth Wiki ter programov in pobud EU, kot so Erasmus+, Evropska solidarnostna enota, Ustvarjalna Evropa in Novi evropski Bauhaus.

POZIVAJO VSE AKTERJE, VKLJUČENE V DEJAVNOSTI EVROPSKEGA SODELOVANJA
NA PODROČJU MLADINE, NAJ:

38. spodbujajo evropski dan medgeneracijske solidarnosti, ki se od leta 2009 dalje vsako leto praznuje 29. aprila in je dobra priložnost za Unijo, da obnovi svojo zavezanost krepitvi solidarnosti in sodelovanja med generacijami za spodbujanje pravične in trajnostne družbe¹⁵;
39. spodbujajo medgeneracijski dialog za boj proti diskriminaciji na podlagi starosti in starizmu, tako da povežejo različne starostne skupine in jim omogočijo, da se bolje spoznajo, se učijo druga od druge in sodelujejo v vsakdanjem življenju;
40. si skupaj prizadevajo za izvajanje evropskega cilja mladih #4 z vključevanjem različnih generacij v skupne dejavnosti, namenjene vključevanju lokalnih skupnosti v boj proti ciljno usmerjenim dezinformacijskim in propagandnim kampanjam. Oceniti bi bilo treba programe za medijsko pismenost, namenjene krepitvi družbene odpornosti proti ciljno usmerjenim dezinformacijskim kampanjam in širjenju napačnih informacij, ter razmisliti o njihovi razširitvi v formalnem izobraževanju in v neformalnem učnem okolju, če je to potrebno. To je zlasti pomembno v kontekstu dezinformacijskih kampanj in širjenja napačnih informacij v kriznih razmerah, kot v primeru pandemije COVID-19 in vojne agresije Rusije v Ukrajini leta 2022.

¹⁵ Sklep št. 940/2011/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. septembra 2011 o evropskem letu aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami (2012), UL L 246/5, 23.9.2011.

a) UPORABLJENI VIRI

Pri sprejemanju teh sklepov so se Svet in predstavniki vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, seznanili z naslednjimi dokumenti:

- Priporočilo Sveta z dne 5. aprila 2022 o mobilnosti mladih prostovoljcev v Evropski uniji, UL C 157 (2022).
- Sklepi Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta – Spodbujanje angažiranosti mladih kot akterjev sprememb za varstvo okolja, UL C 159/07 (2022).
- Sklep Evropskega parlamenta in Sveta o evropskem letu mladih 2022, UL L 462, 28.12.2021.
- Sklepi Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o varovanju in ustvarjanju državljanskih prostorov za mlade, ki omogočajo smiselno participacijo mladih, UL C 501 1/04 (2021).
- Sklepi Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o krepitvi upravljanja na več ravneh pri spodbujanju participacije mladih v postopkih odločanja, UL C 241/03 (2021).
- Evropska komisija, Zelena knjiga o staranju: Spodbujanje solidarnosti in odgovornosti med generacijami, COM(2021) 50 final.
- Sklepi Sveta o vključevanju staranja v javne politike, 6976/21 (2021).

- Sklepi Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o spodbujanju demokratične ozaveščenosti in demokratičnega udejstvovanja mladih v Evropi, UL C 415/09 (2020).
- Sklepi Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o več priložnostih za mlade na podeželskih in oddaljenih območjih, UL C 193/06 (2020).
- Resolucija Sveta in predstavnikov držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o določitvi smernic za upravljanje dialoga EU z mladimi – Strategija Evropske unije za mlade 2019–2027, UL C 189 (2019).
- Resolucija Sveta Evropske unije in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o okviru za evropsko sodelovanje na področju mladine: strategija Evropske unije za mlade 2019–2027, UL C 456 (2018).
- Sklep Evropskega parlamenta in Sveta o evropskem letu aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami (2012), UL L 246/5.
- Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Novi evropski Bauhaus – Lepo, trajnostno, skupaj“, COM(2021) 573.
- Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Strategija EU o otrokovih pravicah“, COM(2021) 142 final.

- Evropski svet za zunanje odnose, politični pregled, *Europe's invisible divides: How covid-19 is polarising European politics* (Nevidna razhajanja v Evropi: kako covid-19 razdvaja evropsko politiko?), september 2021.
- Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025“, COM(2020) 152.
- Evropska komisija, *Mapping study on the intergenerational dimension of sport: final report to the European Commission* (Primerjalna študija o medgeneracijski razsežnosti športa: končno poročilo za Evropsko komisijo), Urad za publikacije, 2020.
- Evropska komisija, Akcijski načrt za evropski steber socialnih pravic.
- Evropska komisija, Evropski steber socialnih pravic v 20 načelih.
- OECD, *Recommendation of the Council on Creating Better Opportunities for Young People* (Priporočilo Sveta o ustvarjanju boljših priložnosti za mlade), OECD/LEGAL/0474, 10. junij 2022.

- Poročilo OECD, *Governance for Youth, Trust and Intergenerational Justice: Fit for all generations?* (Upravljanje za mlade, zaupanje in medgeneracijska pravičnost: je primerno za vse generacije?), 22. november 2020.
- Poročilo OECD, *Youth and Covid-19: Response, recovery and Resilience*: (Mladi in COVID-19: odziv, okrevanje in odpornost), 11. junij 2020.
- Evropska komisija, *Commission Staff Working document, Better Regulation Guidelines* (Delovni dokument služb Komisije, Smernice za boljše pravno urejanje), SWD(2021) 305 final, 3. november 2021.
- Združeni narodi, *Youth Strategy Youth 2030: Working With and For Young People* (Strategija za mlade 2030: delo z mladimi in za mlade).
- Deležan Tomaž, *Derailing modern democracies: the case of youth absence from an intergenerational perspective*, Annales, 2018.
- Deležan Tomaž, *Intergenerational dialogue for democracy*. International IDEA, Discussion Paper 1/2017.
- *Letter to EU institutions by the Parents for Future in Europe*, 12. junij 2020.

b) ZA NAMENE TEH SKLEPOV VELJAJO NASLEDNJE OPREDELITVE GLAVNIH POJMOV:

„Spodbujanje medgeneracijske razsežnosti pri oblikovanju mladinske politike in zagotavljanju mladinskega dela“ pomeni spodbujanje medgeneracijskega dialoga, solidarnosti in enakopravnosti/pravičnosti na področju mladine v okviru mandata strategije EU za mlade za obdobje 2019–2027 z:

- inovativnimi medsektorskimi mladinskimi politikami (na primer vzpostavitev medgeneracijske razsežnosti kot ene od horizontalnih prednostnih nalog, stebrov ali strateških ali operativnih ciljev v dokumentih o mladinski politiki), ki spodbujajo dialog v postopkih odločanja, da bi mladim omogočili, da enakopravno sodelujejo pri sprejemanju odločitev, ki vplivajo na njihovo življenje, ter tako spodbujali starostno raznolikost in pravičnost, ne glede na starost, v javnem življenju na lokalni, regionalni, nacionalni in evropski ravni;
- bogatenjem ponudbe mladinskega dela z vključevanjem medgeneracijske solidarnosti in medgeneracijskega dialoga v aktivnosti v okviru mladinskega dela in prostovoljskih aktivnosti.

„Medgeneracijski dialog“ pomeni interaktivno in varno participativno okolje ali priložnost, ki povezuje mlajše in starejše generacije, da bi si izmenjali znanja in ustvarili skupne izkušnje. Izvaja se lahko z različnimi mehanizmi (npr. z anketami, srečanji, okroglimi mizami, državljskimi forumi, forumi ali svetovalnimi sveti), namenjen pa je doseganju visoke ravni obveščenosti državljanov, skupnemu sprejemanju odločitev ter vključevanju načel medgeneracijske pravičnosti in enakopravnosti v različne ravni upravljanja.

„Medgeneracijska enakost“ pomeni zagotavljanje enake ravni priložnosti in pomoči vsem starostnim skupinam v družbi. Zagotavlja, da imajo vse starostne skupine enake pravice in odgovornosti.

„Medgeneracijska pravičnost“ pomeni priznavanje, da imajo različne starostne skupine različne potrebe in da so potrebne prilagoditve, da se odpravijo neravnovesja. Ta proces je stalen in zahteva, da se opredelijo in odpravijo namerne in nenamerne ovire, ki izhajajo iz pristranskosti ali sistemskih struktur. Pravičnost pomeni zagotavljanje različnih ravni podpore in pomoči glede na posebne potrebe ali zmožnosti različnih starostnih skupin. Zagotavlja, da imajo vse starostne skupine sredstva, ki jih potrebujejo za dostop do enakih priložnosti.

„Medgeneracijska enakopravnost“ se nanaša na poštenost med generacijami, ki temelji na zamisli, da prizadevanja sedanje generacije za blaginjo ne bi smela zmanjšati priložnosti za dobro in dostojno življenje naslednjih generacij (Združeni narodi, 2013¹⁶). V kontekstu teh sklepov Sveta medgeneracijska enakopravnost opisuje odnose med sodobnimi generacijami, tj. med mlajšimi in starejšimi generacijami.

„Medgeneracijska solidarnost“ se nanaša na vzajemno podporo in sodelovanje med različnimi starostnimi skupinami, da bi živeli v družbi, v kateri imajo ljudje vseh starosti vlogo, ki je v skladu z njihovimi potrebami in zmogljivostmi, ter lahko v enaki meri izkoristijo gospodarski in socialni napredek svoje skupnosti.

¹⁶ Združeni narodi, *Intergenerational solidarity and the needs of future generations* (Medgeneracijska solidarnost in potrebe prihodnjih generacij), Poročilo generalnega sekretarja, A/68/322, 2013.

c) POVZETEK KONČNEGA POROČILA O NACIONALNIH POSVETOVANJIH V OKVIRU 9. CIKLA MLADINSKEGA DIALOGA EU

Posvetovalna faza 9. cikla mladinskega dialoga EU (EUJD9) je potekala od januarja do avgusta 2022. Ta povzetek rezultatov EUJD9 zajema posvetovalne dejavnosti, ki so jih izvedle nacionalne delovne skupine, prispevek mednarodnih nevladnih mladinskih organizacij, ki so sodelovale pri EUJD9, in rezultate mladinske konference EUJD9, ki je potekala v Pragi na Češkem¹⁷. Vključeni so tudi vmesni rezultati zbiranja primerov dobrih praks¹⁸.

Rezultati 1. vsebinskega podsklopa: „Informacije in izobraževanje“

Po mnenju mladih, ki so sodelovali v posvetovanjih, bi viri informacij in priložnosti za učenje o podnebnih spremembah morali:

- biti mladim prijazni, dostopni in na voljo v različnih oblikah in jezikih;
- prikazovati pomen podnebnih sprememb za življenje najrazličnejših mladih;
- biti razumljivi, zaupanja vredni in znanstveno utemeljeni, zajemati vrsto okoljskih tem in prikazovati politične procese in razvoj v zvezi s trajnostnostjo;
- poudarjati povezave med podnebnimi spremembami in neenakostjo, ki jih mnogi mladi v posvetovanjih niso poznali;

¹⁷ Konferenca EU o mladih, EUJD9, ki je potekala v Pragi na Češkem. Končno poročilo konference: razprave o trajnostnosti in vključevanju, 25. julij 2022.

¹⁸ *EUJD9 Mid-Term Report. Good Practices and Consultation Processes* (Vmesno poročilo EUJD9. Dobre prakse in postopki posvetovanj), 30. junij 2022.

- poleg omogočanja izmenjave informacij biti usmerjeni k motiviranju in opolnomočenju mladih, da bi ukrepali v korist trajnostnosti, tudi s političnimi ukrepi in zavezanostjo trajnostnemu življenjskemu slogu;
- izogibati se „apokaliptičnim sporočilom“, ki ustvarjajo občutek brezupa in vplivajo na duševno zdravje mladih.

Predlagano je bilo, da bi za povečanje priložnosti za učenje o trajnostnosti bolje izkoristili šole in tematiko vključili v učne načrte. Čeprav so bile šole najpogosteje predlagani forum za te priložnosti, so bili kot koristna učna okolja opredeljeni tudi civilna družba, mladinski klubi, mladinske organizacije, digitalna orodja in vzajemni programi. Izpostavljena je bila potreba po financiranju mladinskega dela in mladinskih organizacij, da bi razširili priložnosti za učenje na področju trajnostnosti.

Rezultati 2. vsebinskega podsklopa: „Ukrepanje in opolnomočenje“

Skupno mnenje udeležencev posvetovanja je bilo, da so oblikovalci politik in politiki premalo ukrepali na področju trajnostnih in okoljskih vprašanj ter da imajo mladi zelo omejene priložnosti, da bi od nosilcev odločanja zahtevali, naj prevzamejo odgovornost za te teme. Izrazili so občutek nezaupanja in nezadovoljstva do politikov. Številni mladi, vendar ne vsi, so bili sposobni prepoznati različne razpoložljive participativne mehanizme (npr. proteste, peticije, organizacije civilne družbe). Na splošno pa je bilo rečeno, da vsi ti mehanizmi zaradi neukrepanja zadevnih oblikovalcev politik ne prinašajo sprememb v zvezi s trajnostnostjo. Nobene posebne vrste mehanizmov niso bile splošno prepoznane kot učinkovitejše od drugih. Mladi, ki sodelujejo v formalnih strukturah (npr. mladinski sveti, svetovalni odbori), so dejali, da imajo te strukture določen učinek, če so vključene v oblikovanje politik. Vendar pa številni mladi teh struktur niso poznali. Priložnosti, da se od nosilcev odločanja zahteva, da prevzamejo odgovornost, naj bi se izboljšale z:

- zavezo oblikovalcev politik izvajanju obsežnejših ukrepov na podlagi rezultatov participativnih mehanizmov;

- izboljšanjem dostopnosti participativnih mehanizmov, pri čemer se zagotovi, da se osredotočajo na težave marginaliziranih skupin in težave, ki zadevajo večino ljudi, ter marginaliziranim mladim omogočajo, da prevzamejo vodilno vlogo;
- povečanjem priložnosti za sodelovanje na področju trajnosti, zlasti v neuradnem in rednem dialogu z izvoljenimi predstavniki;
- spodbujanjem in zaščito mladinskih svetov s povečanjem virov, ustanovitvijo več lokalnih mladinskih svetov in zagotavljanjem zakonodajne podlage.

Rezultati 3. vsebinskega podsklopa: „Upravljanje“

Na konferencah EUYD9 o mladih v Franciji in na Češkem ter na neformalnem ministrskem srečanju 22. januarja 2022 v Strasbourgu so mladi izrazili pomisleke glede zavajanja na račun mladosti (v ang.: youth washing). Mladi, ki so sodelovali v fazi posvetovanja, tega koncepta niso preveč dobro poznali, pogosto pa so ga bili sposobni prepoznati. Dejali so, da zavajanje na račun mladosti pomeni sodelovanje med politiki ali oblikovalci politik in mladimi, ki kljub pričakovanjem ne zagotavlja dejanske možnosti za doseganje politične spremembe. V posvetovanjih je bilo ugotovljeno, da lahko participativni mehanizmi zmanjšajo zavajanje na račun mladosti s:

- povečanjem preglednosti in prepoznavnosti, tako da se mladim posredujejo jasne informacije o izvedljivosti njihovih zahtev in da se zaveze oblikovalcev politik javno beležijo in spodbujajo;
- zagotavljanjem nadaljnjih ukrepov in povratnih informacij mladim o ukrepih, ki so jih sprejeli oblikovalci politik po aktivnem sodelovanju, tako da oblikovalci politik javno poročajo o doseženih spremembah ali utemeljijo, zakaj v določenih rokih sprememb ni bilo, ter sodelujejo v stalnem dialogu z mladimi;
- razvojem skladnejših in močnejših povezav med participativnimi mehanizmi in sektorji politik, ki so povezani s trajnostnostjo.

Rezultati 4. vsebinskega podsklopa: „Mobilnost in solidarnost“

Med posvetovanjem so mlade iz različnih marginaliziranih okolij vprašali, kako bi lahko izkoristili priložnosti za mobilnost po vsej EU, povezane z okoljem. Največja težava so bile finančne ovire, dejanske ali zaznane. Med njimi so bili neposredni stroški, nezmožnost prekinitve zaposlitve ali tveganje izgube socialne pomoči. Pomembne so bile tudi jezikovne ovire in pomanjkanje dostopnih informacij o priložnostih. Nekateri mladi so menili, da priložnosti za mobilnost v EU niso namenjene mladim iz njihovega okolja. Na to je vplivala tudi težnja po osredotočanju na najnujnejše življenjske potrebe ali lokalna vprašanja, ne pa na okoljske teme. Mladi, s katerimi je bilo opravljeno posvetovanje, so ugotovili, da je treba:

- znižati prag za dostop do priložnosti z odpravo stroškov, zagotoviti kratkoročne priložnosti (ki trajajo dva do tri dni), poenostaviti upravne postopke in vzpostaviti neposredne povezave prek šol ali lokalnih projektov;
- povečati financiranje in podporo organizacijam, ki spodbujajo projekte mobilnosti in solidarnostne projekte;
- posebno pozornost nameniti lokalnim okoljskim pobudam, ki so povezane s skupnostmi marginaliziranih mladih in vplivajo nanje;
- povečati obveščanje javnosti in ozaveščanje, vključno z zagotavljanjem priložnosti za mobilnost v povezavi s šolami, ter s sodelovanjem z organizacijami, strokovnjaki in predhodnimi udeleženci, ki so vzpostavili zaupne vezi z mladimi, ki prihajajo iz marginaliziranega okolja;
- poudariti osebne koristi sodelovanja, zlasti kar zadeva zaposljivost in zaposlitvene spretnosti, ter narediti priložnosti bolj privlačne;
- zagotoviti prožno, visokokakovostno in strokovno podporo, ki lahko zadovolji različne potrebe po dostopnosti, vključno z organizacijami za financiranje, ki delajo z mladimi v marginaliziranem okolju, da se zagotovijo priložnosti za okoljsko mobilnost.

Rezultati 5. vsebinskega podsklopa: „Dostop do infrastrukture“

Kot eden ključnih dejavnikov, ki mladim preprečujejo, da bi se odločali za bolj trajnostni življenjski slog, so bile opredeljene finančne omejitve. Udeleženci, s katerimi je bilo opravljeno posvetovanje, so pozvali k razvoju trajnostne infrastrukture, ki bi bila mladim cenovno dostopna. Poudarili so tudi splošno pomanjkanje infrastrukture na podeželskih območjih. Vrste infrastrukture, ki bi jih želeli imeti:

- cenovno dostopen in izboljššan javni prevoz ter varnejša in bolj razširjena kolesarska infrastruktura, ki postajata izvedljivi rešitvi v primerjavi z avtomobili;
- finančno dostopna stanovanja, saj so mladi menili, da so finančne ovire zanje pomemben dejavnik, ki vpliva na to, da težko upoštevajo trajnostnost pri izbiri stanovanja;
- bolj zeleni in odprti javni prostori ter spodbujanje obnovljivih virov energije;
- cenovno dostopne trajnostne možnosti na področju hrane in potrošnje, vključno z recikliranjem in ponovno uporabo. To je bilo pomembno za številne mlade, vendar ne tako zelo kot drugi predlogi.

Na konferenci EU o mladih v Pragi je bila opredeljena vloga mladinske politike in mladinskega sektorja pri podpiranju participacije mladih na področjih politike, ki so bolj neposredno povezana z infrastrukturo, kot so promet, stanovanjske razmere, urbanistično načrtovanje, energija in kmetijstvo.

Rezultati medsektorske teme: Medgeneracijski dialog

Na konferenci EU o mladih v Pragi je bilo ugotovljeno, da trajnostnost in vključenost nista mladinski vprašanji, temveč vprašanji, ki vplivata na celotno družbo. Zato so povedali, da je za dobro oblikovanje politik potreben medgeneracijski dialog med vsemi generacijami. V posvetovanjih EUYD9 niso bile podane odločne zahteve za medgeneracijski dialog, vendar pa so mladi, ki so sodelovali, tej temi ob njeni predstavitvi izrazili določeno stopnjo podpore. Menili so, da bi medgeneracijski dialog lahko:

- upravičil zaskrbljenost in prizadevanja mladih v zvezi z vprašanji o trajnostnosti in prispeval k zavedanju o pomembnosti njihovih skrbi in prizadevanj;
- vzpostavil vzajemno solidarnost in podporo med generacijami;
- spodbujal medgeneracijsko učenje in mladim omogočil, da vplivajo na stališča starejših generacij o trajnostnosti.

Povedali so, da medgeneracijski dialog ne bi smel nadomestiti obstoječih participativnih mehanizmov za mlade ali neposrednega dialoga med mladimi in oblikovalci politik, temveč bi moral potekati vzporedno s temi dejavnostmi.
